Eduskunnan lakivaliokunnalle

HE 34/2021 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi ulosottokaaren väliaikaisesta muuttamisesta

Kiitän lakivaliokuntaa tilaisuudesta saada lausua asiassa. Lausun kunnioittaen seuraavaa.

Ensimmäinen ulosottokaaren muutoslaki oli voimassa 1.5.2020-31.10.2020 ja toinen 1.11.2020–30.4.2021. Nyt tämä kolmas muutoslaki olisi voimassa 1.5.2021–31.12.2021. Laki olisi siis voimassa kolme kuukautta pidempään kuin konkurssilain väliaikainen muutoslaki. En pidä merkityksellisenä sitä, että konkurssilain ja ulosottokaaren muutoslait eivät pääty samanaikaiseesti. Ulosotto on leimallisesti luonnollisiin henkilöihin kohdistuva täytäntöönpano, konkurssi sen sijaan pääsääntöisesti kohdistuu yhtiöihin ja muihin oikeushenkilöihin.

Toisin kuin konkurssilakia koskeneet väliaikaislait, ulosottokaaren väliaikaiset muutoslait ovat alusta saakka rakentuneet sille periaatteelle, että helpotukset kohdennetaan nimenomaan covid 19-epidemian vuoksi maksuvaikeuksiin joutuneisiin.

Tämä linjaus on osoittautunut onnistuneeksi. Ulosottolaitos on selviytynyt kohdentamisesta hyvin. Viime vuonna ulosottovelallisten määrä (n. 0,57 miljoonaa henkeä) on suunnilleen samalla tasolla kuin vuonna 2019. Ulosottolaitoksen perintätulos (1,157 miljardia euroa) kasvoi hieman vuoteen 2019 verrattuna ja on kaikkien aikojen korkein. Asiaryhmistä huomiota kiinnittää, että vuonna 2020 elatusapuasioita oli vähemmän kuin aikoihin. Vuonna 2020 yli puolet velallisista selvisi maksamalla velkansa (hieman enemmän kuin vuonna 2019). Niin sanottuja uusi velallisia – toisin sanoen ”ensikertalaisia” – ei ollut tavanomaista enempää (noin kolmannes velallisista). Käsittelyaika on pysynyt samana kuin edellisvuonna (7,3 kk). Hieman huolestuttavaa on se, että maksusuunnitelmien lukumäärä on ollut laskussa. (Lähde: Ulosotto Suomessa 2020; https://www.ulosottolaitos.fi/fi/index/ulosottolaitos/julkaisutjaasiakirjat/tilastot.html). – Tilastojen mukaan vuosi 2020 oli oikeastaan kaikilla mittareilla katsottuna aika lailla normaali vuosi.

Ulosottomäärät kasvavat kuitenkin viiveellä. Yksityisen saatavan osalta velkojan tulee ensin hankkia ulosottoperuste (yleensä yksipuolinen tuomio), joten on odotettavissa, että ulosottoasioiden määrät vielä tulevat nousemaan. Uskoisin, että ehdotettu esitys pystyy hyvin kohtaamaan tulevat haasteet. Ulosottohenkilökunta on jo soveltanut samoja säännöksiä kohta vuoden ja varmaan yhtenäisiä käytänteitäkin on jo syntynyt.

Ulosottolaitos on myös huolehtinut – kuten voimassa oleva ja ehdotettu UK 1:20 edellyttää – siitä, että ulosotto antaa asianosaisille tietoa covid-19-epidemian tai siitä johtuvien poikkeusolojen perusteella annettavista täytäntöönpanoa rajoittavista säännöksistä. Ulosottolaitos on mukana niin sanotuissa Talousneuvoloissa. Muun muassa myös siellä voidaan jakaa velallisille tietoa näistä helpotuksista.

Yhteenvetona totean, että kannatan ehdotusta ja pidän sitä hyvin valmisteltuna.

Helsingissä 18.3.2021

Tuula Linna, prosessioikeuden professori, HY

tuula.linna@helsinki.fi